

Aktuālais par uzņēmumu ienākuma nodokli

20. februāris, 2017 / Ina Spridzāne, SIA "Leinonen" Konsultāciju daļas vadītāja

<http://ifinances.lv/raksti/nodokli/uznemumu-ienakuma-nodoklis/aktualais-par-uznemumu-ienakuma-nodokli/11289>

Kopā ar valsts budžetu 2017.gadam ir pieņemti grozījumi arī vairākos nodokļu likumos, tai skaitā arī likumā "Par uzņēmumu ienākuma nodokli" (likums par UIN). Jau no 1.janvāra šis un tas ir jādara citādi.

Svarīgākās izmaiņas [likumā par UIN](#) ir šādas:

- paplašināta reprezentatīvā automobiļa definīcija;
- samazināts uzkrāto uzņēmumu ienākuma nodokļa (UIN) zaudējumu apmērs ar nodokli apliekamā ienākuma samazināšanai;
- mainīta UIN avansa maksājumu aprēķināšanas kārtība;
- pagarināts termiņš, kādā tiek izvērtēti iesniegumi par valsts atbalstāmo investīciju projektiem;
- precizēta [UIN deklarācijas](#) iesniegšana gadījumos, kad nodokļa maksātājam pasludināts maksātnespējas process;
- veikti [likuma par UIN](#) papildinājumi saistībā ar [Jaunuzņēmumu darbības atbalsta likuma](#) (JU likums) pieņemšanu.

Daļa no grozījumiem ir esošo normu precizējumi un uzlabojumi, savukārt atsevišķas normas, piemēram, par iepriekšējo gadu zaudējumu segšanas ierobežojumiem, ir pieņemtas nolūkā palielināt budžeta ieņēmumus no UIN maksājumiem.

Reprezentatīvais automobilis

Reprezentatīvā automobiļa robežvērtība 2017.gadā saglabāta līdzšinējā apmērā, t.i., 50 000 EUR bez pievienotās vērtības nodokļa (PVN). Tomēr, veicot izmaiņas [likumā par UIN](#), ir paplašināta reprezentatīvā automobiļa definīcija. Šādas izmaiņas veiktas, lai novērstu situāciju, ka vieglie automobiļi (M1 kategorija), kas pēc ekonomiskās būtības ir uzskatāmi par reprezentatīvajiem automobiļiem un ar kuriem neveic kravu pārvadājumus, tiek klasificēti par kravas automobiļiem (N1 kategorija), kā rezultātā UIN aprēķinos šo transportlīdzekļu ekspluatācijas izmaksas šobrīd attiecinā uz saimnieciskās darbības izmaksām.

Problēma saistībā ar N1 kategorijas automobiļiem, kas pēc tehniskā izpildījuma un ekspluatācijas mērķa atbilst vieglajam automobilim, no valsts puses tika identificēta jau agrāk, tādēļ, sākot ar 01.01.2017., par kravas automobiļiem ar pilnu masu līdz 3000 kg, kas ir reģistrēti kā kravas furgoni un kam ir vairāk nekā 3 sēdvietas (ieskaitot vadītāja sēdvietu), ir jāmaksā uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodoklis.

Jānorāda, ka PVN maksātājiem saskaņā ar [Pievienotās vērtības nodokļa likumu](#) ir liegtas tiesības kā atskaitāmo priekšnodokli uzrādīt nodokli par reprezentatīvā automobiļa iegādi, nomu vai importu un šāda automobiļa uzturēšanas izdevumiem (degvielas, remonta u.tml. izdevumi).

1.tabulā salīdzināts, kas ir uzskatāms par reprezentatīvo automobili 2016.gadā un kas – 2017.gadā.

1.tabula. Reprezentatīvs automobilis – salīdzinājums par 2016. un 2017.gadu

2016.gads	2017.gads
Reprezentatīvais automobilis ir vieglais automobilis, kura: 1. sēdvietu skaits, neskaitot vadītāja vietu, nepārsniedz 8 vietas un 2. kura vērtība bez PVN pārsniedz 50 000 EUR, un kurš nav operatīvais transportlīdzeklis vai speciālais vieglais automobilis (neatliekamā medicīniskā palīdzība, dzīvojamais automobilis vai katafalks), vieglais automobilis, kas speciāli aprīkots, lai pārvadātu riteņkrēslos sēdošās personas ar invaliditāti, vai jauns vieglais automobilis, kas tiek izmantots kā pilnvarotā automobiļu	Reprezentatīvais automobilis ir automobilis, kura vērtība bez PVN pārsniedz 50 000 EUR un 1. kas ir vieglais automobilis, kura sēdvietu skaits, neskaitot vadītāja vietu, nepārsniedz 8 vietas (izņemot operatīvo transportlīdzekli vai speciālo vieglo automobili (neatliekamā medicīniskā palīdzība, dzīvojamais automobilis vai katafalks), vieglais automobilis, kas speciāli aprīkots, lai pārvadātu riteņkrēslos sēdošās personas ar invaliditāti, jaunu vieglo automobili, ko pilnvarots automobiļu tirgotājs izmanto par demonstrācijas automobili), vai 2. kas ir kravas automobilis ar pilnu masu līdz 3000 kilogramiem, kas ir reģistrēts kā kravas furgons un kam ir vairāk nekā 3 sēdvietas (ieskaitot vadītāja sēdvietu), ja tas klasificēts par kravas automobili (N1

tirgotāja demonstrācijas automobilis.	kategorija), bet pēc būtības ir vieglais automobilis (M1 kategorija).
---------------------------------------	---

Zaudējumu segšanas ierobežojumi

No taksācijas perioda, kas sākas 2017.gadā, un turpmākajos taksācijas periodos iepriekšējo taksācijas periodu zaudējumus (sākot ar zaudējumiem, kas radušies taksācijas periodā, kas sākas 2008.gadā un turpmākajos taksācijas periodos) ir tiesības segt apmērā, kas nepārsniedz 75% no attiecīgā taksācijas perioda ar UIN apliekamā ienākuma pēc peļņas koriģēšanas. Tādējādi, ja taksācijas periodā nodokļa maksātājam būs ar UIN apliekams ienākums, par 1/4 jeb 25% no tā būs jāmaksā UIN arī gadījumā, ja pirmstaksācijas gadu zaudējumi pārsniedz taksācijas gada ar nodokli apliekamo ienākumu. [Likuma par UIN](#) izmaiņu ietekme uz UIN saistību apmēru atspoguļota 2.tabulā.

2.tabula. Zaudējumu segšanas salīdzinājums 2016. un 2017.gadā

UIN taksācijas gads, kas beidzās 31.12.2016.	UIN taksācijas gads, kas beigsies 31.12.2017.
1. Uzkrātie zaudējumi par pirmstaksācijas periodiem (UIN deklarācijas 78.1.rinda) – 100 000 EUR.	1. Uzkrātie zaudējumi par pirmstaksācijas periodiem (UIN deklarācijas 78.1.rinda) – 70 000 EUR.
2. Ar UIN apliekamais ienākums 2016.gadā pirms zaudējumu segšanas (UIN deklarācijas 77.rinda) – 30 000 EUR.	2. Ar UIN apliekamais ienākums 2017.gadā pirms zaudējumu segšanas (UIN deklarācijas 77.rinda) – 40 000 EUR.
3. Koriģētais apliekamais ienākums (UIN deklarācijas 79.rinda) – 0 EUR (30 000 – 30 000 no pirmstaksācijas gadu zaudējumiem).	3. Koriģētais apliekamais ienākums (UIN deklarācijas 79.rinda) – 10 000 EUR (40 000 x 25%)

4. Maksājamais UIN – 0 EUR.	4. Maksājamais UIN – 1500 EUR (10 000 x 15%).
5. Zaudējumi, kurus var pārnest uz nākamajiem taksācijas gadiem, – 70 000 EUR (100 000 – 30 000).	5. Zaudējumi, kurus var pārnest uz nākamajiem taksācijas gadiem, – 40 000 EUR (70 000 – (40 000 – 10 000)).

Avansa maksājumu aprēķināšana

[Likuma par UIN](#) grozījumos paredzēts, ka avansa maksājumu aprēķinā turpmāk nebūs jāpiemēro Centrālās statistikas pārvaldes noteiktais patēriņa cenu indekss, kā arī noteikts, ka nodokļa maksātājs neveic UIN avansa maksājumus, sākot ar mēnesi, kurā komercreģistrā ir izdarīts ieraksts par komersanta darbības apturēšanu. Šobrīd [likumā](#) noteikts, ka avansa maksājumus var neveikt mēnešos, kuros saimnieciskā darbība ir apturēta, ja Valsts ieņēmumu dienestā (VID) ir iesniegts iesniegums par saimnieciskās darbības apturēšanu.

Labā ziņa – avansa maksājumus turpmāk aprēķinās VID, kas nodokļa maksātāju par to apmēru informēs VID Elektroniskās deklarēšanas sistēmā. Tāpat kā līdz šim, arī turpmāk likuma par UIN [23.panta](#) 1.¹daļā noteiktajos gadījumos nodokļa maksātājs var iesniegt VID iesniegumu ar lūgumu noteikt citu avansa maksājumu apmēru.

Valsts atbalstāmās investīcijas

No 3 uz 12 mēnešiem pagarināts termiņš, kurā Ministru kabinets (MK) pieņem lēmumu par atbalstāmā investīciju projekta apstiprināšanu, kā arī papildināta [likuma par UIN](#) redakcija par MK tiesībām atcelt lēmumu par piešķirto valsts atbalstu gadījumā, ja nodokļa maksātājs nav nodrošinājis atbalstāmajā investīciju projektā norādītos atbilstības kritērijus.

UIN deklarācijas iesniegšanas maksātnespējas gadījumā

Tāpat [likums par UIN](#) papildināts, nosakot, ka nodokļa maksātājam, kam ir pasludināta maksātnespēja un administrators ir pieņēmis lēmumu par saimnieciskās darbības pārtraukšanu, ne vēlāk kā 4 mēnešus pēc pārskata perioda beigām ir VID jāiesniedz bilance, peļņas vai zaudējumu aprēķins un [UIN deklarācija](#).

Grozījumi likumā saistībā ar jaunuzņēmumiem

Ekonomikas ministrija iepriekšējā gada nogalē straujā tempā izstrādāja un Saeima tikpat strauji pieņēma [JU likumu](#), kurā paredzēti vairāki nodokļu atbrīvojumi [JU likumā](#) noteiktajās atbalsta programmās, tai skaitā iedzīvotāju ienākuma nodokļa (IIN) atbrīvojumi, samazinātas valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas (VSAOI), kā arī paredzēta UIN atlaide.

Saskaņā ar [JU likumu](#) jaunuzņēmums (JU) ir kapitālsabiedrība ar augstas izaugsmes potenciālu, kuras pamatdarbība ir saistīta ar mērogojamu biznesa modeļu un inovatīvu produktu izstrādi, ražošanu vai attīstību. JU ir paredzēts valsts atbalsts augsti kvalificētu darba ņēmēju piesaistei, kā arī atbalsta programma fiksētu VSAOI veikšanai. Atbalsta periodā atkarībā no piemērojamās atbalsta programmas JU ir tiesīgs maksāt mazākus valsts sociālās apdrošināšanas maksājumus par darba ņēmējiem, JU darba ņēmēji var nemaksāt IIN piešķirtajā atbalsta periodā, savukārt pats JU var saņemt UIN atlaidi līdz pat 100% apmērā.

Ja nodokļa maksātājs ir saņēmis atbalstu saskaņā ar [JU likumu](#), tas nav tiesīgs segt zaudējumus, kas radušies taksācijas periodā, kurā saņemts atbalsts saskaņā ar minēto [likumu](#), kā arī zaudējumus, kas radušies pirmstaksācijas periodos pirms minētā atbalsta saņemšanas. JU nodokļa avansa maksājums par periodu, kurā saņem atbalstu saskaņā ar [JU likumu](#), var veikt labprātīgi.

Saistībā ar [JU likuma](#) pieņemšanu interesanti šķiet tas, ka visiem UIN maksātājiem no 2017.gada tiek liegta iespēja izmantot uzkrātos pirmstaksācijas gadu zaudējumus, bet vienlaikus ļoti nelielai maksātāju grupai (saskaņā ar likumprojekta anotāciju apmēram 20 uzņēmumu katru gadu varētu pretendēt uz valsts atbalstu) tiek veidots īpaši labvēlīgs ne tikai UIN, bet arī citu nodokļu režīms. Jānorāda, ka jau kādu laiku pētniecības un attīstības projektiem inovatīvu produktu izstrādei [likumā par UIN](#) ir paredzēti īpaši stimuli, līdz ar to vēl vairāk nav saprotams papildu stimulu ieviešanas mērķis. Vienlaikus citi stimuli, kas būtu pieejami pilnīgi visiem UIN maksātājiem neatkarīgi no to vecuma un kas labvēlīgi ietekmētu to tālāku attīstību, piemēram, [likuma par UIN](#) norma par nesadalīto peļņu, ir atcelta, un nekas vairāk par parunāšanu par tās atjaunošanu nav noticis.

Šajā kontekstā rodas jautājums, vai [JU likuma](#) izstrādātāji un pieņēmēji tiešām var pamatot, ka JU valsts ekonomikai nākotnē dos kaut cik vērā ņemamu ieguldījumu, t.i., paplašinās darbību un pēc tam maksās vairāk nodokļu valsts budžetā? Ja jūtama daudz maz labvēlīga ietekme uz valsts budžetu kopumā ilgtermiņā nav sagaidāma, kāpēc pārējiem nodokļu maksātājiem nav piešķirtas šādas ekstrās? Varbūt [JU likums](#) ir pieņemts nelielas uzņēmēju grupas, piemēram, riska kapitāla ieguldītāju, atbalstam?

Interesanti

Ņemot vērā pēdējo gadu tendences nodokļu piemērošanā Latvijā, ir neparasti, ka valsts atbildīgās institūcijas labprāt uz laiku atbrīvo no IIN ļoti labi apmaksātus darba ņēmējus, bet vienlaikus:

- iekasē IIN un VSAOI no ienākuma, kas vispār nav gūts (valdes locekļu domājamais ienākums);
- vēlējas iekasēt VSAOI ne mazāk kā no minimālās algas (no ienākuma, kas ļoti daudzos gadījumos tādā apmērā nav gūts vai tā vispār nav);
- ir ieviesušas diferencēto neapliekamo minimumu, kura piemērošanas kārtība faktiski nozīmē pienākumu fiziskajām personām izsniegt valstij bezprocentu aizdevumu, turklāt šīs personas, par kuru sociālo neaizsargātību it kā ļoti uztraucas atbildīgās institūcijas, ir ar zemāku ienākumu līmeni;

- nav noteikušas IIN atvieglojumu par nestrādājošo laulāto (tai skaitā māmiņas, kas audzina bērnus, kuri esot ļoti nepieciešami valsts ilgtspējībai);
- darba devējiem nosaka aplikt ar algas nodokli un VSAOI darbinieku transporta izdevumus līdz darba vietai, kvalificējot tos par labumu darbiniekam, ja darba vieta, cehs vai ražotne atrodas ārpus apdzīvotām vietām, uz kurām nevar nokļūt ar sabiedrisko transportu;
- ar algas nodokli un VSOAI paredz aplikt darbiniekiem izsniegtās dāvanīgas, kas pārsniedz 14,23 EUR. Paldies par to pašu, tomēr šaubos, vai šādi mikroskopiski atbrīvojumi atbilst civilizēto valstu praksei.